

Antrenör Sporcu İlişkisinin Sporcuların Spora Bağlılık Düzeylerine Olan Etkisinin İncelenmesi

The Examination Of The Effect of Coach–Athlete Relationship on Athletes' Levels of Sport Commitment

Cengizhan Yılmaz¹ Serkan Tevabil Aka^{*2}

*Correspondence:

Serkan Tevabil AKA
stevabilaka@agri.edu.tr

¹Ağrı İbrahim Çeçen University,
Faculty Of Sports Science,
Orcid: 0000-0003-3048-3261

²Ağrı İbrahim Çeçen University,
Faculty Of Sports Science,
stevabilaka@agri.edu.tr
Orcid: 0000-0003-3048-3261

<https://doi.org/10.5281/zenodo.21126377>

Received / Gönderim: 01.05.2026

Accepted / Kabul: 17.06.2026

Published / Yayın: 23.06.2026

Volume 3, Issue 2, June, 2026

Cilt 3, Sayı 2, Haziran, 2026

How to Cite This Article

APA 7

Yılmaz, C., & Tevabil Aka, S. (2026). Antrenör sporcu ilişkisinin sporcuların spora bağlılık düzeylerine olan etkisinin incelenmesi. *International Journal of Health, Exercise, and Sport Sciences (IJOSS)*, 3(2), 626–639. <https://www.ijoss.org/Archive/v3-i2/ijoss-Volume3-issue2-15.pdf>

Vancouver

Yılmaz C, Tevabil Aka S. Antrenör sporcu ilişkisinin sporcuların spora bağlılık düzeylerine olan etkisinin incelenmesi. *Int J Health Exerc Sport Sci (IJOSS)*. 2026;3(2):626-639. Available from: <https://www.ijoss.org/Archive/v3-i2/ijoss-Volume3-issue2-15.pdf>

Öz

Sporcuların spora bağlılık düzeylerini etkileyen önemli faktörlerden birinin sporcu ile antrenör arasındaki ilişki olduğu bilinmektedir. Bu çalışmanın amacı; antrenör-sporcu ilişkisinin sporcuların spora bağlılık düzeylerine olan etkisinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama (survey) yöntemi ile yapılan araştırmada ilişkisel tarama modeli benimsenmiştir. Çalışmaya 256 erkek ve 186 kadın olmak üzere toplam 442 sporcu katılmıştır. Veri toplamak amacıyla Kişisel Bilgi Formu, Spora Bağlılık Ölçeği ve Antrenör-Sporcu İlişkisi Envanteri kullanılmıştır. Verilerin normallik dağılımları ve betimsel istatistikleri incelenmiş, değişkenlerin normalliği çarpıklık ve basıklık değerlerine göre değerlendirilmiştir. Parametrik test yöntemleri kullanılarak, grup karşılaştırmaları için bağımsız örneklem t-testi ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA), değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi için ise Pearson korelasyon katsayısı analizi tercih edilmiştir. Antrenör sporcu ilişkisinin spora bağlılığa etkisinin tespitinin yapılabilmesi için de çoklu doğrusal regresyon kullanılmıştır. Antrenör-sporcu ilişkisi ile sporcuların spora bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkiler incelendiğinde; Elde edilen bulgulara göre; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi ve spor yaşı gibi demografik değişkenlerin hem antrenör-sporcu ilişkisi hem de spora bağlılık üzerinde anlamlı farklılık yaratmadığı, spor branşı açısından ise takım sporcuları, bireysel sporculara kıyasla içselleştirme ve toplam spora bağlılık puanlarında daha yüksek düzeyler sergilediği görülmüştür. Milli sporcuların, millî olmayanlara göre yalnızca bağlılık boyutunda daha yüksek puanlara sahip olduğu; kadın antrenörlerle çalışan sporcuların tamamlayıcılık boyutunda daha yüksek puanlar aldığı tespit edilmiştir. Antrenör yaşı ile spora bağlılık arasında zayıf negatif ilişkiler gözlenmiş, ancak antrenörlük deneyimi ve sporcuların aynı antrenörle çalışma süresi arttıkça bağlılık ve tamamlayıcılık puanlarında artışlar saptanmıştır. Korelasyon analizleri, antrenör-sporcu ilişkisi alt boyutlarının spora bağlılık üzerinde pozitif ve anlamlı etkileri olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle tamamlayıcılık boyutunun spora bağlılık üzerindeki en güçlü yordayıcı olduğu belirlenmiş, yakınlık ve bağlılık boyutlarının da bu süreci desteklediği görülmüştür. Ayrıca doğrusal regresyon analiz sonuçlarına göre, antrenör-sporcu ilişkisi alt boyutlarının spora bağlılık üzerinde anlamlı etkileri olduğu belirlenmiştir. Model, spora bağlılıktaki varyansın yaklaşık %33'ünü açıklamaktadır. Tamamlayıcılık boyutu spora bağlılığı en güçlü biçimde yordarken, yakınlık ve bağlılık boyutları da bu etkiyi desteklemektedir. Sonuç olarak; Antrenör-sporcu ilişkisi ne kadar güçlü ve olumlu ise sporcuların spora yönelik motivasyonel bağlılıklarının da o derece yüksek olabileceği saptanmış, sporcuların antrenörleriyle kurdukları tamamlayıcı ve yakın ilişkilerin spora bağlılığı artırdığı görülmüştür. Bu sonuçlar, antrenörlerin rehberlik edici ve destekleyici tutumlarının sporcuların spora olan motivasyonel bağlılıklarını artırmada kritik bir rol oynadığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Antrenör, antrenör-sporcu ilişkisi, sporcu, spora bağlılık.

Abstract

It is well known that one of the important factors affecting athletes' levels of sport commitment is the relationship between the athlete and the coach. The aim of this study is to examine the effect of the coach–athlete relationship on athletes' levels of sport commitment in terms of various variables. Conducted using the general survey method—one of the quantitative research methods—the study adopted a correlational survey model. 442 athletes participated in the study, comprising 256 men and 186 women. The Personal Information Form, the Commitment to Sport Scale, and the Coach–Athlete Relationship Inventory were used to collect data. The normality distributions and descriptive statistics of the data were examined, and the normality of the variables was assessed based on skewness and kurtosis values. Parametric test methods were employed: the independent samples t-test and one-way analysis of variance (ANOVA) were used for group comparisons, while Pearson correlation coefficient analysis was used to examine relationships between variables. Multiple linear regression was also used to determine the effect of the coach–athlete relationship on sports commitment. According to the findings, when the relationships between the coach–athlete relationship and athletes' levels of sport commitment were examined, it was found that demographic variables such as gender, age, education level, and sport age did not create significant differences in either the coach–athlete relationship or sport commitment. In terms of sport branch, team sport athletes exhibited higher levels of internalization and overall sport commitment scores compared to individual sport athletes. National athletes were found to have higher scores only in the commitment dimension compared to non-national athletes. Athletes working with female coaches scored higher in the complementarity dimension. Weak negative relationships were observed between coach age and sport commitment; however, increases were detected in commitment and complementarity scores as coaching experience and the duration of working with the same coach increased. Correlation analyses revealed that the sub-dimensions of the coach–athlete relationship had positive and significant effects on sport commitment. In particular, the complementarity dimension was identified as the strongest predictor of sport commitment, while closeness and commitment dimensions also supported this process. Additionally, according to the results of the linear regression analysis, it was determined that the sub-dimensions of the coach–athlete relationship had significant effects on sport commitment. The model explains approximately 33% of the variance in sport commitment. While the complementarity dimension most strongly predicts sport commitment, the closeness and commitment dimensions also contribute to this effect. In conclusion, it has been determined that the stronger and more positive the coach–athlete relationship is, the higher the athletes' motivational commitment to sport may be. It was also observed that complementary and close relationships established with coaches increase athletes' commitment to sport. These results indicate that coaches' guiding and supportive attitudes play a critical role in enhancing athletes' motivational commitment to sport.

Keywords : Coach, coach–athlete relationship, athlete, sport commitment.

<https://www.ijoss.org/Archive/v3-i2/ijoss-Volume3-issue2-15.pdf>

GİRİŞ

Spor, bireylerin fiziksel, zihinsel, duyuşsal ve sosyal gelişimlerini destekleyen önemli bir olgudur. Rekabet ve mücadele gerektiren spor ortamlarında bireyin spora bağlılık düzeyi; uzun vadeli başarı, motivasyonun sürdürülebilirliği ve spora devamlılık açısından kritik bir belirleyici olarak öne çıkmaktadır. (Scanlan, vd., 1993).

Spora bağlılık, bir sporcunun belirli bir spor branşına gönüllü olarak katılım göstermesi, sevmesi, haz duyması, spora devam etmesi ve bırakma eğiliminde olmamasıdır (Weiss & Ferrer-Caja, 2002). Bu bağlılık düzeyini etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerden biri de sporcu ile antrenör arasındaki ilişkidir. Bir antrenörün görevi yalnızca sporcularını teknik ve fiziksel yönden geliştirmek değil, aynı zamanda duygusal, sosyal ve psikolojik gelişimlerinde de önemli bir rol üstlenmektir (Jowett & Cockerill, 2003).

Antrenör ve sporcu arasındaki ilişki, sporcunun kendisini değerli hissetmesini, takıma aidiyet duygusunu, motivasyonunu ve sporla olan duygusal bağını olumlu yönde etkilemektedir (Mageau & Vallerand, 2003). Özellikle genç sporcularda bu ilişkinin pozitif yönde gelişmesinin, sporcuların uzun yıllar spor yapmasına katkıda bulunduğu öne sürülmektedir. (Jowett & Ntoumanis, 2004). Güven, bağlılık, yakınlık ve saygı gibi duygusal temellere dayanan antrenör-sporcu ilişkisinin yapısal temellerini, Jowett (2007) geliştirdiği 3+1 Cs modelinde; yakınlık, bağlılık, tamamlayıcılık ve ko-orientasyon olarak açıklamaktadır. Bu model, ilişkinin kalitesinin hem antrenörün hem de sporcunun beklenti, tutum ve davranışlarının uyumuna bağlı olduğunu ifade etmektedir. Sporcunun antrenmanlara olan ilgisinin artırılmasının, fiziksel ve psikolojik performansına olumlu etki edeceği, bunun da nitelikli bir antrenör-sporcu ilişkisine dayandığı savunulmaktadır (Davis, Jowett & Lafrenière, 2013). Bir antrenörün aşırı otoriter veya çok ilgisiz davranmasının, sporcularda motivasyon kaybına, psikolojik yıpranmaya hatta sporu bırakma durumuna gelmelerine yol açtığı görülebilmektedir (Amorose & Anderson-Butcher, 2007).

Bu bağlamda, bu araştırmanın amacı; antrenör-sporcu ilişkisinin sporcuların spora bağlılık düzeylerine olan etkisini incelenmektir.

YÖNTEM

Bu araştırmada; nicel araştırma yöntemlerinden, genel tarama modelleri içerisinde yaygın olarak kullanılan birden fazla değişkenin birlikte nasıl değiştiğini veya hangi seviyelerde değişim gösterdiğini belirlemeyi amaçlayan (Karasar 2005) ilişkisel tarama modeli benimsenmiştir. Çalışmanın evrenini Ağrı ilinde bulunan sporcular, örneklemini ise basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle belirlenen 256'sı erkek ve 186'sı kadın olmak üzere toplam 442 sporcu oluşturmaktadır.

Çalışmada; Antrenörler ile sporcular arasındaki ilişki seviyesini ölçmek için, Jowett ve Ntoumanis (2004) tarafından geliştirilen ve Altıntaş ve arkadaşları (2012) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan, "yakınlık", "bağlılık" ve "tamamlayıcılık" alt boyutlarından ve 11 maddeden oluşan *Antrenör-Sporcu İlişkisi Envanteri* (Coach-Athlete Relationship Questionnaire - CART-Q); Sporcuların spora bağlılık düzeylerini ölçmek için ise Sırgancı, Araç-İlgar ve Cihan tarafından 2019 yılında geliştirilen "zinde olma", "adanma",

“içselleştirme” alt boyutlarından ve 15 maddeden oluşan *Spora bağlılık ölçeği*; Ayrıca araştırmacı tarafından katılımcıların demografik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla geliştirilen ve 10 maddeden oluşan kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Sporcuların antrenörleriyle ilişkilerini değerlendirmek ve spora bağlılık düzeylerini incelemek amacıyla toplanan verilerin analizine geçilmeden önce normallik dağılımları ve betimsel istatistikleri incelenmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 1’de sunulmuştur. Ön analizler kapsamında 484 katılımcıya ait veri setindeki uç değerler kontrol edilmiş ve standartlaştırılmış z skorları ± 3 sınırlarının dışında kalan veriler uç değer olarak değerlendirilmiştir. Bu kapsamda 42 katılımcının verisi temizlenmiş ve analizler 442 sporcudan oluşan nihai örneklem üzerinden yürütülmüştür.

Tablo 1. Sporcuların ölçeklerden aldıkları puanların normallik dağılımları ve betimsel istatistikleri

Değişken	α	Ort.	S.s.	Medyan	Mod	Min.	Maks.	Çarpıklık	Basıklık
Antrenör Sporcu İlişkisi									
<i>Yakınlık</i>	.62	26.88	1.77	28.00	28.00	20	28	-1.70	2.24
<i>Bağlılık</i>	.66	18.63	3.00	20.00	21.00	8	21	-1.46	1.68
<i>Tamamlayıcılık</i>	.52	25.14	3.24	26.00	28.00	13	28	-1.17	.80
Spora Bağlılık Ölçeği									
<i>Zinde Olma</i>	.79	22.49	2.85	23.00	25.00	11	25	-1.35	1.68
<i>Adanma</i>	.70	22.59	2.56	23.00	25.00	12	25	-1.11	1.01
<i>İçselleştirme</i>	.67	21.56	3.17	22.00	25.00	9	25	-1.03	1.09
<i>Spora Bağlılık</i>	.87	66.64	7.47	68.00	75.00	37	75	-1.11	1.14

Tablo 1’de sporcuların antrenörleriyle ilişkilerine ve spora bağlılık düzeylerine ilişkin ölçümlerin betimsel istatistikleri ile normallik dağılımları sunulmuştur. Antrenör-Sporcu İlişkisi Envanteri’nin alt boyutlarında yakınlık (Ort. = 26.88, SS = 1.77), bağlılık (Ort. = 18.63, SS = 3.00) ve tamamlayıcılık (Ort. = 25.14, SS = 3.24) puanlarının üst sınırlara yakın yoğunlaştığı görülmektedir. Spora Bağlılık Ölçeği alt boyutlarında da benzer şekilde zinde olma (Ort. = 22.49, SS = 2.85), adanma (Ort. = 22.59, SS = 2.56) ve içselleştirme (Ort. = 21.56, SS = 3.17) puanlarının yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Toplam spora bağlılık puanı ortalaması ise 66.64’tür (SS = 7.47). Ölçeklere ilişkin iç tutarlılık katsayıları $\alpha = .52$ ile $\alpha = .87$ arasında değişmektedir. Tamamlayıcılık alt boyutunun güvenilirliği nispeten düşük olmakla birlikte, .50 ve üzerindeki değerlerin özellikle erken araştırma aşamalarında kabul edilebilir olduğu belirtilmektedir (Nunnally, 1978). Değişkenlerin normalliği çarpıklık ve basıklık değerlerine göre değerlendirilmiştir. Bu bağlamda tüm değişkenlerin ± 3 sınırları içerisinde kaldığı ve bu durumun normallik varsayımının sağlandığını gösterdiği söylenebilir (Newell & Hancock, 1984). Özellikle negatif çarpıklık değerleri katılımcıların ölçek maddelerine yüksek puan verme eğilimini yansıtmaktadır.

Elde edilen bulgular kapsamında değişkenler arasındaki ilişkileri ve grup düzeyinde ortaya çıkan farkları belirlemek amacıyla parametrik test yöntemleri kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterdiği varsayımı doğrultusunda grup karşılaştırmaları için bağımsız örneklem t-testi ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA), değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi için ise Pearson korelasyon katsayısı analizi tercih edilmiştir. Antrenör sporcu ilişkisinin spora bağlılığa etkisinin tespiti için de çoklu doğrusal regresyon kullanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi .05 olarak

esas alınmış ve etki büyüklükleri de değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda η^2 (eta kare), Cohen's d ve Pearson r değerleri hesaplanarak yorumlamalara dahil edilmiştir (Cohen, 1988).

BULGULAR

Tablo 2. Sporcuların antrenör-sporcu ilişkisi ve spora bağlılık düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonuçları

Ölçek	Değişkenler	Cinsiyet	N	Ort.	S.s	t	p
Antrenör Sporcu İlişkisi	Yakınlık	Kadın	186	26.84	1.67	-.363	.717
		Erkek	256	26.91	1.85		
	Bağlılık	Kadın	186	18.37	3.34	-1.545	.123
		Erkek	256	18.82	2.71		
	Tamamlayıcılık	Kadın	186	25.19	3.18	.282	.778
		Erkek	256	25.11	3.29		
Spora Bağlılık	Zinde Olma	Kadın	186	22.32	2.91	-1.078	.281
		Erkek	256	22.61	2.80		
	Adanma	Kadın	186	22.51	2.60	-.558	.577
		Erkek	256	22.65	2.53		
	İçselleştirme	Kadın	186	21.62	3.16	.336	.737
		Erkek	256	21.52	3.17		
	Spora Bağlılık	Kadın	186	66.45	7.41	-.460	.646
		Erkek	256	66.78	7.52		

$p < .05$

Tablo 2'de sporcuların antrenör-sporcu ilişkisi ile spora bağlılık düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik bağımsız örneklem t-testi sonuçları sunulmuştur. Yapılan analizler sonucunda, antrenör-sporcu ilişkisi ve spora bağlılık ölçeğinde cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür ($p > .05$). Bu bulgular hem antrenörle kurulan ilişkinin boyutlarında hem de sporcuların spora olan bağlılık düzeylerinde kadın ve erkek sporcular arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ayrım olmadığını göstermektedir.

Tablo 3. Sporcuların antrenör-sporcu ilişkisi ve spora bağlılık düzeylerinin spor branşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonuçları

Ölçek	Değişkenler	Spor Branşı	N	Ort.	S.s	t	p (d)
Antrenör Sporcu İlişkisi	Yakınlık	Bireysel Sporlar	327	26.84	1.85	-.842	.400
		Takım Sporları	115	27.00	1.56		
	Bağlılık	Bireysel Sporlar	327	18.64	3.10	.084	.933
		Takım Sporları	115	18.61	2.70		
	Tamamlayıcılık	Bireysel Sporlar	327	24.99	3.41	-1.663	.097
		Takım Sporları	115	25.57	2.66		
Spora Bağlılık	Zinde Olma	Bireysel Sporlar	327	22.36	2.83	-1.554	.121
		Takım Sporları	115	22.84	2.89		
	Adanma	Bireysel Sporlar	327	22.48	2.55	-1.574	.116
		Takım Sporları	115	22.91	2.56		
	İçselleştirme	Bireysel Sporlar	327	21.28	3.25	-3.173	.002*
		Takım Sporları	115	22.36	2.77		(d = 0.39)
	Spora Bağlılık	Bireysel Sporlar	327	66.12	7.57	-2.477	.014*
		Takım Sporları	115	68.11	7.00		(d = 0.30)

* $p < .05$; d = Cohen's d

Tablo 3'te sporcuların antrenör-sporcu ilişkisi ve spora bağlılık düzeylerinin spor branşına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bağımsız örneklem t-testi sonuçları sunulmuştur. Antrenör-sporcu ilişkisi alt boyutları olan yakınlık, bağlılık ve tamamlayıcılık değişkenlerinde spor branşına göre anlamlı bir farklılık elde edilememiştir ($p > .05$). Benzer şekilde spora bağlılık ölçeğine ait zinde olma ve adanma alt boyutlarında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > .05$).

Buna karşılık, içselleştirme boyutunda anlamlı bir farklılık gözlenmiştir ($t(440) = -3.173$, $p = .002$, $d = 0.39$); takım sporlarıyla ilgilenen sporcular (Ort. = 22.36) bireysel spor yapanlara (Ort. = 21.28) kıyasla daha yüksek içselleştirme puanlarına sahiptir. Aynı şekilde, toplam spora bağlılık puanı da spor branşına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($t(440) = -2.477$, $p = .014$, $d = 0.30$); takım sporcularının spora bağlılık düzeyleri bireysel sporculara göre daha yüksektir. Her iki değişken için elde edilen Cohen's d değerleri, küçük ile orta düzey arasında bir etki büyüklüğüne işaret etmektedir.

Tablo 4. Sporcuların antrenör-sporcu ilişkisi ve spora bağlılık düzeylerinin milli sporcu olma değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonuçları

Ölçek	Değişkenler	Milli Sporculuk	N	Ort.	S.s	t	p (d)
Antrenör Sporcu ilişkisi	Yakınlık	Evet	27	27.04	1.65	.474	.636
		Hayır	415	26.87	1.78		
	Bağlılık	Evet	27	19.52	2.01	2.288	.028*
		Hayır	415	18.57	3.04		(d = 0.36)
	Tamamlayıcılık	Evet	27	25.59	2.90	.744	.457
Spora Bağlılık	Zinde Olma	Hayır	415	25.11	3.26		
		Evet	27	23.30	2.32	1.522	.129
	Adanma	Hayır	415	22.44	2.88		
		Evet	27	23.44	2.26	1.794	.074
	İçselleştirme	Hayır	415	22.53	2.57		
		Evet	27	22.41	2.71	1.439	.151
	Spora Bağlılık	Hayır	415	21.50	3.19		
		Evet	27	69.15	6.37	1.807	.071
		Hayır	415	66.47	7.51		

* $p < .05$; d = Cohen's d

Tablo 4'de sporcuların antrenör-sporcu ilişkisi ve spora bağlılık düzeylerinin milli sporculuk durumuna göre farklılık gösterip göstermediği bağımsız örneklem t-testi ile analiz edilmiş ve elde edilen bulgular sunulmuştur. Elde edilen bulgular doğrultusunda antrenör-sporcu ilişkisi alt boyutlarından yalnızca bağlılık değişkeninde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($t(440) = 2.288$, $p = .028$, $d = 0.36$). Milli sporcuların bağlılık düzeyleri (Ort. = 19.52, SS = 2.01) milli olmayan sporculara (Ort. = 18.57, SS = 3.04) göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca küçük ile orta düzey arasında bir etki büyüklüğü olduğu tespit edilmiştir. Bunun dışında, yakınlık, tamamlayıcılık, zinde olma, adanma, içselleştirme ve toplam spora bağlılık değişkenlerinde milli sporcu olma durumuna göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p > .05$). Dolayısıyla milli sporcuların antrenörleriyle ilişkilerinde özellikle bağlanma eğilimlerinin daha güçlü olabileceğini gösterirken diğer boyutlarda milli olma durumunun belirleyici bir etki yaratmadığı bulgusuna ulaşılabilir.

Tablo 5. Sporcuların antrenör-sporcu ilişkisi ve spora bağlılık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek için yapılan Pearson Korelasyon sonuçları

Değişken	Pearson Korelasyon	Yakınlık	Bağlılık	Tamamlayıcılık
Zinde Olma	Pearson Correlation P	.423** .000	.428** .000	.475** .000
Adanma	Pearson Correlation P	.413** .000	.419** .000	.505** .000
İçselleştirme	Pearson Correlation P	.333** .000	.296** .000	.424** .000
Spora Bağlılık	Pearson Correlation P	.444** .000	.432** .000	.534** .000

p < .05; **p < .01; (2-yönlü)

Tablo 5'te sporcuların antrenör-sporcu ilişkisi alt boyutları (yakınlık, bağlılık, tamamlayıcılık) ile spora bağlılık düzeyleri (zinde olma, adanma, içselleştirme ve toplam spora bağlılık) arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla yapılan Pearson korelasyon analizi sonuçları sunulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre tüm değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü ilişkiler saptanmıştır (p < .01).

Tamamlayıcılık boyutu, spora bağlılık ölçeği alt boyutlarıyla en güçlü ilişkileri göstermiştir. Özellikle adanma (r = .505) ve toplam spora bağlılık (r = .534) ile orta düzeyde güçlü korelasyonlar elde edilmiştir. Yakınlık ve bağlılık boyutları da zinde olma (r = .423; .428), adanma (r = .413; .419) ve toplam spora bağlılık (r = .444; .432) ile anlamlı düzeyde ilişkili bulunmuştur. İçselleştirme ile olan ilişkiler ise diğer alt boyutlara kıyasla daha düşük düzeyde gerçekleşmiş olup yine de tamamlayıcılıkla olan ilişki anlamlı ve dikkat çekicidir (r = .424). Dolayısıyla antrenör-sporcu ilişkisi ne kadar güçlü ve olumlu ise sporcuların spora yönelik motivasyonel bağlılıklarının da o derece yüksek olabileceğini göstermektedir. Özellikle tamamlayıcılık boyutunun (örneğin antrenörün yönlendirici ve destekleyici tutumu) spora bağlılık üzerinde etkili olduğu dikkat çekmektedir.

Regresyon analizine geçilmeden önce temel varsayımlar test edilmiştir. İlk olarak, verilerde otokorelasyon bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla Durbin-Watson testi uygulanmıştır. Bu testin sonuçlarına göre katsayı 2.17 olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla artık terimleri arasında anlamlı bir otokorelasyon olmadığını göstermektedir (Kalaycı, 2014). Buna ek olarak çoklu doğrusal bağlantı (multicollinearity) sorununun değerlendirilmesi için Varyans Enflasyon Faktörü (VIF) ve tolerans değerleri incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, tüm bağımsız değişkenler için VIF değerleri 1.698'in altında, tolerans değerleri ise .589'in üzerinde bulunmuştur. VIF değerlerinin 10'un altında ve tolerans değerlerinin .10'un üzerinde olması modele dahil edilen değişkenler arasında ciddi bir çoklu bağlantı problemi olmadığını göstermektedir (Alpar, 2016). Elde edilen bilgiler doğrultusunda spora bağlılığın antrenör ilişkisi türleri tarafından yordanıp yordanmadığının tespiti için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmış ve Tablo 6'da sonuçları sunulmuştur.

Tablo 6. Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	SE B	β	T	p	95% CI (Lower)	95% CI (Upper)	Tolerance	VIF
Sabit (Spora Bağlılık)	20.54	4.51	-	4.56	.000	11.68	29.39	-	-
Yakınlık	.70	.21	.16	3.284	.001	.280	1.11	.61	1.65
Bağlılık	.34	.13	.13	2.667	.008	.09	.58	.60	1.66
Tamamlayıcılık	.84	.12	.36	7.140	.000	.61	1.07	.59	1.70
R = .57		R ² = .33		F = 70.805, p < .01					

Tablo 6’da sporcuların spora bağlılık düzeylerinin yordayıcısı olarak antrenör-sporcu ilişkisi alt boyutlarının (yakınlık, bağlılık ve tamamlayıcılık) incelendiği çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları sunulmuştur. Kurulan model anlamlı bulunmuştur ($F(3, 438) = 70.805, p < .001$) ve bağımsız değişkenler spora bağlılık puanlarındaki toplam varyansın yaklaşık %33’ünü açıklamaktadır ($R^2 = .33$).

Regresyon katsayıları incelendiğinde, tamamlayıcılık boyutu ($B = 0.84, \beta = .36, p < .001$) spora bağlılık üzerinde en güçlü yordayıcı olarak öne çıkmaktadır. Tamamlayıcılığı sırasıyla yakınlık ($B = 0.70, \beta = .16, p = .001$) ve bağlılık ($B = 0.34, \beta = .13, p = .008$) değişkenleri izlemektedir. Üç değişkenin de spora bağlılık düzeyi üzerinde anlamlı ve pozitif etkileri bulunmaktadır. Standardize edilmemiş katsayılar (B) doğrultusunda tamamlayıcılık düzeyindeki her bir birimlik artışın spora bağlılık puanında yaklaşık 0.84 birimlik bir artışla ilişkili olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar sporcuların antrenörleriyle kurduğu tamamlayıcı ilişki biçiminin spora olan bağlılık düzeyleri üzerinde belirgin ve güçlü bir etkisi olduğunu buna ek olarak yakınlık ve bağlılık boyutlarının da bu süreci desteklediğini göstermektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Antrenör-sporcu ilişkisinin sporcuların spora bağlılık düzeylerine olan etkisini incelenmek amacıyla yapılan bu çalışmada yapılan analizler sonucunda, antrenör-sporcu ilişkisi ve spora bağlılık ölçeğinde cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür. Bu bulgular hem antrenörle kurulan ilişkinin boyutlarında hem de sporcuların spora olan bağlılık düzeylerinde kadın ve erkek sporcular arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ayrım olmadığını göstermektedir. Yapılan bu çalışma literatürdeki araştırmalar karşılaştırıldığında benzer bir sonuç olarak Savcı ve Abakay (2017) aktif sporcular ile yapmış olduğu çalışmada cinsiyetin antrenör-sporcu ilişkisi açısından farklılaşmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Çetiner (2021) taekwondo sporcuları üzerine yaptığı çalışmanın sonucuna göre antrenör sporcu ilişkisinin cinsiyete göre bir farklılık göstermediğini tespit etmiştir. Demirci (2020) 14-17 yaş arası sporcular ile yaptığı çalışmasına yine benzer olarak cinsiyete göre farklılık görmemiştir. Benzer şekilde Şah (2022) muay thai sporcuları ile yapmış olduğu çalışmada araştırma sonuçlarına göre antrenör-sporcu ilişkisinin cinsiyete göre bir farklılık göstermediğini tespit etmiştir. Yapılan araştırmalar bu çalışmayı desteklemektedir. Literatür taraması sonrası, yapılan bu çalışmanın sonucuyla çelişen çalışmalara da rastlanmıştır. Yücel (2010) tarafından güreşçiler üzerine yapılan çalışmada antrenör-sporcu ilişkisinin cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Yine Gönen (2019) taekwondo ve korumalı futbolcular ile yaptığı çalışmaya göre tamamlayıcılık alt boyutunda erkeklerin lehine

anlamli farklılık tespit etmiştir. Literatür incelendiğinde, spora bağlılık konusuna ilişkin çeşitli çalışmaların yürütüldüğü görülmektedir. Örneğin, Peke (2020) tarafından oryantiring sporcuları üzerinde gerçekleştirilen araştırmada, sporcuların spora bağlılık düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamli bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu, spora bağlılık düzeylerinin erkek ve kadın sporcular arasında genellikle benzer nitelikte olabileceğini ve cinsiyetin bu bağlamda belirleyici bir faktör olmadığını göstermektedir. Siyahtaş vd. (2020) ise spora bağlılık ölçeği alt boyutlarından ve toplam puanların cinsiyet değişkenine göre anlamli bir şekilde farklılaşmadığı belirtilmektedir. Benzer şekilde Gülen vd, (2021) taekwondo sporcuları üzerine yaptıkları çalışmalarında kadın ve erkek sporcuların sporcu bağlılığı algılarında istatistiksel olarak farklılık olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Yine Aslan (2024) tarafından yürütülen çalışmada, cinsiyet değişkenine ilişkin elde edilen bulgular, sporcuların spora bağlılık algısında gruplar arasında anlamli bir farklılık olmadığını ortaya koymuştur. Literatürde, araştırmanın bulguları ile çelişen çalışmalar da mevcuttur. Örneğin, Taştan vd, (2023) tarafından oryantiring sporcuları üzerinde gerçekleştirilen araştırmada, kadın ve erkek sporcuların spora bağlılık ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamli bir farklılık saptanmıştır. Benzer şekilde Sivrikaya ve Biricik (2019); Keleş ve Göktürk (2017) yaptıkları çalışmalara göre kadınların erkeklere oranla spora bağlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Antrenör-sporcu ilişkisi alt boyutları olan yakınlık, bağlılık ve tamamlayıcılık değişkenlerinde spor branşına göre anlamli bir farklılık elde edilememiştir. Benzer şekilde spora bağlılık ölçeğine ait zinde olma ve adanma alt boyutlarında da istatistiksel olarak anlamli bir fark saptanmamıştır ($p > .05$). Buna karşılık, içselleştirme boyutunda anlamli bir farklılık gözlenmiştir; takım sporlarıyla ilgilenen sporcular bireysel spor yapanlara kıyasla daha yüksek içselleştirme puanlarına sahiptir. Aynı şekilde, toplam spora bağlılık puanı da spor branşına göre anlamli düzeyde farklılık göstermektedir; takım sporcularının spora bağlılık düzeyleri bireysel sporculara göre daha yüksektir. Her iki değişken için elde edilen Cohen's d değerleri, küçük ile orta düzey arasında bir etki büyüklüğüne işaret etmektedir. Literatür incelendiğinde, Gönen (2019) taekwondo ve korumalı futbolcular ile yaptığı çalışmaya göre spot türüne göre anlamli bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Araştırmaya paralel olarak Sinnott (2015) yapmış olduğu çalışmaya göre spor türünün antrenör-sporcu ilişkisi üzerinde anlamli bir etkisi olmadığını belirtmiştir. Kılıç ve İnce'nin (2019) 12-14 yaş aralığındaki sporcular üzerinde yürüttükleri araştırmada, spor branşının antrenör-sporcu ilişkisi üzerinde anlamli bir farklılık oluşturmadığı belirlenmiştir. Benzer biçimde, Selağzı ve Çepikurt'un (2015) çalışmasında da antrenör-sporcu ilişkisi açısından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamli bir fark bulunmamıştır. Ayrıca, Demirci'nin (2020) 14-17 yaş grubu sporcularla gerçekleştirdiği araştırma sonuçları da antrenör-sporcu ilişkisinin spor branşına göre anlamli bir farklılık göstermediğini ortaya koymuştur. Literatürde bu çalışma ile çelişen araştırmalarda mevcuttur. Rhind ve arkadaşları (2012) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, bireysel sporcuların antrenör-sporcu ilişkisinin bağlılık ve yakınlık alt boyutlarında, takım sporcularına kıyasla daha yüksek puanlar elde ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın, Keskin ve ark. (2018) tarafından yürütülen araştırmada ise takım sporcularının antrenör-sporcu ilişki kalitesinin bireysel sporculara göre anlamli

düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Altun (2022) tarafından yapılan çalışmaya göre spora bağlılık ile spor branşı değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Öte yandan Akkuş (2022) tarafından yapılan çalışmada, branş değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Yine Arıkan ve Yazıcı (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, branş türüne göre spora bağlılık düzeylerinde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Siyahtaş vd, (2020) ise çalışmada, bireysel olarak spor yapan katılımcıların, takım sporlarına katılan bireylere kıyasla spora bağlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Akkurt (2023) tarafından müsabık sporcular üzerinde gerçekleştirilen çalışmada, spor türü değişkenine göre yapılan analizler sonucunda zinde olma ve adanma alt boyutları ile toplam bağlılık puanında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Sonuçlara göre takım sporlarına katılan sporcuların spora bağlılık düzeylerinin, bireysel spor yapan sporculara kıyasla anlamlı derecede daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmanın sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Yapılan analizler sonucunda milli sporcu değişkenine göre antrenör-sporcu ilişkisi alt boyutlarından yalnızca bağlılık değişkeninde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Milli sporcuların bağlılık düzeyleri milli olmayan sporculara göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca küçük ile orta düzey arasında bir etki büyüklüğü olduğu tespit edilmiştir. Bunun dışında, yakınlık, tamamlayıcılık, zinde olma, adanma, içselleştirme ve toplam spora bağlılık değişkenlerinde milli sporcu olma durumuna göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Dolayısıyla milli sporcuların antrenörleriyle ilişkilerinde özellikle bağlanma eğilimlerinin daha güçlü olabileceğini gösterirken diğer boyutlarda milli olma durumunun belirleyici bir etki yaratmadığı bulgusuna ulaşılabilir.

Literatür incelendiğinde, Aslan (2024) tarafından yürütülen çalışmada, milli sporcuların milli sporcu olmayanlara oranla sporcu bağlılığı algısı toplam puanlarının da daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde Arıcan ve Gökyürek (2022) sporcu öğrencilerden oluşan çalışma grupları ile gerçekleştirdikleri araştırmada milli sporcu olanların milli sporcu olmayanlara kıyasla spora bağlılık ortalama puanlarının daha yüksek olduğunu sonucuna ulaşmışlardır. Choosakul ve arkadaşları (2009), bu durumu sporcu bağlılık modeli çerçevesinde incelemiş ve uluslararası düzeyde yarışan sporcuların hem milli duyguları hem de spora yönelik bağlılık düzeylerini olumlu yönde etkilediğini ileri sürmüşlerdir. Altun (2022)'nin takım sporcuları ile yaptığı çalışmaya göre milli sporculuk değişkeni açısından milli sporcuların lehine anlamlı farklılık saptamıştır.

Analiz bulgularına göre içselleştirme ve toplam spora bağlılık değişkenlerinde antrenör yaşı ile istatistiksel olarak anlamlı fakat zayıf düzeyde negatif ilişkiler saptanmıştır. Bu sonuçlar, antrenör yaşı arttıkça sporcuların spora yönelik içsel motivasyon düzeylerinde ve genel bağlılıklarında küçük ama anlamlı bir azalma eğilimi olduğunu göstermektedir. Diğer tüm değişkenlerde (yakınlık, bağlılık, tamamlayıcılık, zinde olma, adanma), antrenör yaşı ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu bağlamda yalnızca bağlılık alt boyutunda antrenörlük yaşı ile istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır. Bu bulgu antrenörlük deneyimi arttıkça sporcuların antrenörlerine yönelik bağlılık düzeylerinde küçük çaplı bir artış eğilimi olduğunu göstermektedir. Yakınlık, tamamlayıcılık, zinde olma, adanma,

içselleştirme ve toplam spora bağlılık değişkenlerinde ise antrenörlük yaşı ile anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Yapılan analizlere göre aynı antrenörle çalışma süresi antrenör-sporcu ilişkisi alt boyutlarından bağlılık ve tamamlayıcılık değişkenlerinde çalışma süresi ile anlamlı ve pozitif yönlü ilişkiler olduğu görülmüştür. Dolayısıyla sporcuların aynı antrenörle daha uzun süre çalıştıkça antrenöre olan bağlanma düzeylerinin ve antrenörün yönlendirme/rehberlik etme davranışlarına verdikleri olumlu tepkilerin artma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Fakat yakınlık, zinde olma, adanma, içselleştirme ve toplam spora bağlılık gibi diğer değişkenlerde anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Çetiner (2021) tarafından taekwondo sporcuları üzerinde gerçekleştirilen araştırmada, antrenörleriyle iki yıldan daha uzun süre çalışan sporcuların, spora yeni başlayan sporculara kıyasla daha yüksek düzeyde antrenör-sporcu ilişkisine sahip oldukları belirlenmiştir. Benzer şekilde, Demirci (2020)'nin 14–17 yaş grubundaki sporcular üzerinde yürüttüğü çalışmada, antrenörleriyle üç yıl ve üzeri süredir çalışan sporcuların, yakınlık alt boyutunda anlamlı düzeyde daha yüksek puanlar elde ettikleri saptanmıştır. Ayrıca, Abakay ve Kuru (2013) tarafından kadın futbolcular üzerinde yapılan araştırmada, antrenörle çalışma süresi arttıkça antrenör-sporcu ilişkisinin düzeyinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Jowett ve Nezlek (2012) antrenörle çalışma süresi arttıkça yakınlık ve bağlılık düzeyinin arttığını vurgulamıştır. Gönen (2019) ise taekwondo ve korumalı futbol sporcuları üzerinde yürüttüğü çalışmada, aynı antrenörle uzun süre (bir yıl ve üzeri) çalışan sporcuların, yakınlık boyutunda anlamlı derecede daha yüksek ilişki düzeyine sahip olduklarını ortaya koymuştur. Çalışmalar bu araştırma ile paralellik göstermektedir.

Sporcuların antrenör-sporcu ilişkisi alt boyutları (yakınlık, bağlılık, tamamlayıcılık) ile spora bağlılık düzeyleri (zinde olma, adanma, içselleştirme ve toplam spora bağlılık) arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla yapılan Pearson korelasyon analizi sonuçlarına göre tüm değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü ilişkiler saptanmıştır.

Tamamlayıcılık boyutu, spora bağlılık ölçeği alt boyutlarıyla en güçlü ilişkileri göstermiştir. Özellikle adanma ve toplam spora bağlılık ile orta düzeyde güçlü korelasyonlar elde edilmiştir. Yakınlık ve bağlılık boyutları da zinde olma adanma ve toplam spora bağlılık ile anlamlı düzeyde ilişkili bulunmuştur. İçselleştirme ile olan ilişkiler ise diğer alt boyutlara kıyasla daha düşük düzeyde gerçekleşmiş olup yine de tamamlayıcılıkla olan ilişki anlamlı ve dikkat çekicidir. Dolayısıyla antrenör-sporcu ilişkisi ne kadar güçlü ve olumlu ise sporcuların spora yönelik motivasyonel bağlılıklarının da o derece yüksek olabileceğini göstermektedir. Özellikle tamamlayıcılık boyutunun (örneğin antrenörün yönlendirici ve destekleyici tutumu) spora bağlılık üzerinde etkili olduğu dikkat çekmektedir. Iso-Ahola (1995), sporcunun başarıya ulaşmasında antrenör-sporcu ilişkisinin gücünün belirleyici bir unsur olduğunu vurgulamaktadır. Araştırmacıya göre, sporcunun spora yönelik bağlılığının gelişiminde antrenörün sergilediği tutum ve davranışlar önemli bir rol oynamaktadır. Bu doğrultuda, antrenör ve sporcu arasındaki ilişkinin güçlü olması, sporcunun spora olan bağlılığını pozitif yönde etkileyen temel bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Literatür incelemesinde bu araştırmanın sonuçlarını destekleyen araştırmalar mevcuttur.

Selağzı ve Çepikkurt (2015) çalışmalarında antrenörle geçirilen sürenin spora bağlılıkta önemli bir etken olduğunu tespit etmişlerdir. Benzer şekilde, küçük (2023) elit düzeydeki yıldız ve genç güreşçilerin spora bağlılık ve antrenör davranışları arasında anlamlı ilişki olduğu sonucuna varmıştır. Ayrıca, Tolukan ve Akyel (2019) yaptıkları çalışmada antrenör sporcu arasındaki ilişkinin bağlılığa olan etkisini incelemiş ve yaptıkları araştırma sonucunda pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu saptamışlar. Bu çalışmalar araştırmanın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Altıntaş vd., (2012); Valbuena vd (2016) yaptıkları çalışma doğrultusunda antrenör davranışlarına dikkat çekerek, spora bağlılık noktasında önemli bir etken olduğunu tespit etmişlerdir.

Regresyon katsayıları incelendiğinde, tamamlayıcılık boyutu spora bağlılık üzerinde en güçlü yordayıcı olarak öne çıkmaktadır. Tamamlayıcılığı sırasıyla yakınlık ve bağlılık değişkenleri izlemektedir. Üç değişkenin de spora bağlılık düzeyi üzerinde anlamlı ve pozitif etkileri bulunmaktadır. Standardize edilmemiş katsayılar doğrultusunda tamamlayıcılık düzeyindeki her bir birimlik artışın spora bağlılık puanında yaklaşık 0.84 birimlik bir artışla ilişkili olduğu görülmektedir.

Bu sonuçlar sporcuların antrenörleriyle kurduğu tamamlayıcı ilişki biçiminin spora olan bağlılık düzeyleri üzerinde belirgin ve güçlü bir etkisi olduğunu buna ek olarak yakınlık ve bağlılık boyutlarının da bu süreci desteklediğini göstermektedir.

ÖNERİLER

Sporcuların, antrenörleriyle açık ve etkili, Antrenörlerin de sporcularıyla güvene dayalı, empatik ve destekleyici bir iletişim kurmalarının sporcuların spora yönelik motivasyon ve bağlılıklarını güçlendirdiği görüldüğünden antrenörlerin iletişim, liderlik ve motivasyon konularında hizmet içi eğitimlerle desteklenmeleri önem arz etmektedir.

Kadın antrenörlerle çalışan sporcuların tamamlayıcılık boyutunda daha yüksek puanlara sahip olmaları, kadın antrenörlerin rehberlik ve yönlendirme süreçlerinde etkin roller üstlenebildiğini göstermektedir. Spor yönetim politikalarında kadın antrenörlerin sayısının artırılmasına yönelik düzenlemeler yapılması faydalı olabilir.

Takım sporcularının bireysel sporculara göre daha yüksek spora bağlılık düzeyine sahip oldukları saptanmıştır. Bireysel spor dallarında çalışan antrenörler, sporcuların aidiyet duygularını güçlendirecek grup etkinlikleri, sosyal destek sistemleri ve ortak hedefler oluşturmaya özen göstermelidir.

Kısaltmalar / Abbreviations

ASLE : Antrenör-Sporcu İlişkisi Envanteri / Coach-Athlete Relationship Questionnaire

CART-Q : Coach-Athlete Relationship Questionnaire

SBÖ : Spora Bağlılık Ölçeği / Sport Commitment Scale

SPSS : Statistical Package for the Social Sciences

ANOVA : Analysis of Variance / Varyans Analizi

VIF : Variance Inflation Factor / Varyans Enflasyon Faktörü

DW : Durbin-Watson Katsayısı / Durbin-Watson Statistic

CI : Confidence Interval / Güven Aralığı

B : Standardize Edilmemiş Regresyon Katsayısı / Unstandardized Regression Coefficient

β : Standardize Edilmiş Beta Katsayısı / Standardized Beta Coefficient

R² : Açıklanan Varyans Oranı / Coefficient of Determination

p : Anlamlılık Düzeyi / Significance Level

r : Pearson Korelasyon Katsayısı / Pearson Correlation Coefficient

d : Cohen's d Etki Büyüklüğü / Cohen's d Effect Size

N : Katılımcı Sayısı / Sample Size

Ort. : Aritmetik Ortalama / Mean

SS : Standart Sapma / Standard Deviation

α : Cronbach Alfa İç Tutarlılık Katsayısı / Cronbach's Alpha Internal Consistency Coefficient

Beyanlar / Declarations

Etik Onay ve Katılım Onayı / Ethics approval and consent to participate

Bu çalışmanın hazırlanma ve yazım sürecinde "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş olup, toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma başka herhangi bir akademik yayın ortamına değerlendirilmek üzere gönderilmemiştir. Bu çalışma için etik kurul onayı, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Rektörlüğü Hukuk Müşavirliği Etik Kurulundan alınmıştır (Karar No: 21; Tarih: 30 Ocak 2025). Araştırma süreci Helsinki Bildirgesi ilkelerine uygun olarak yürütülmüştür. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü etik ve hukuki sorumluluk yazarlara aittir.

During the preparation and writing of this study, the principles of scientific integrity, research ethics, and citation were observed in accordance with the Directive on Scientific Research and Publication Ethics of Higher Education Institutions. No manipulation or falsification was made to the collected data, and this manuscript has not been submitted to any other journal or publication venue for consideration. Ethical approval was obtained from the Ethics Committee of the Legal Consultancy Office of the Rectorate of Ağrı İbrahim Çeçen University (Decision No: 21; Date: January 30, 2025). The study was conducted in accordance with the principles of the Declaration of Helsinki. The authors are solely responsible for any ethical or legal issues arising from this article.

Veri Ve Materyal Erişilebilirliği / Availability of data and material

Bu çalışmanın bulgularını destekleyen veriler, makul talepler üzerine sorumlu yazardan temin edilebilir. Veri seti yalnızca akademik amaçlar için erişilebilir olacak ve verilerin herhangi bir kullanımı, orijinal çalışmayı referans gösterecek ve katılımcıların gizliliğini koruyacaktır.

The data that support the findings of this study are available from the corresponding author upon reasonable request. The dataset will be accessible only for academic purposes, and any use of the data will recognize the original study and maintain the confidentiality of the participants.

Çıkar Çatışması / Competing interests

Yazarlar, bu makalede sunulan çalışmayı etkileyebilecek herhangi bir çıkar çatışması veya kişisel ilişkiye sahip olmadıklarını beyan etmektedirler.

The authors declare that they have no known competing financial interests or personal relationships that could have appeared to influence the work reported in this paper.

Yazar Katkıları / Authors' Contribution Statement

Yazarlar çalışmaya eşit düzeyde katkıda bulunmuş, makalenin son hâlini okuyup onaylamış ve yayımlanmasından doğabilecek her türlü sorumluluğu ortaklaşa üstlenmiştir.

The authors contributed equally to the study, read and approved the final version of the manuscript, and share responsibility for all aspects of the published work

Fon Desteği / Funding

Bu çalışma, kamu, özel veya kar amacı gütmeyen sektörlerdeki fon sağlayıcı kurumlardan herhangi bir özel destek almamıştır.

This research received no external funding.

Teşekkür / Acknowledgements

Bu çalışma; 2025 yılında Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalında kabul edilmiş yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

This study was produced from a master's thesis accepted in 2025 by the Department of Sports Management, Institute of Graduate Studies, Ağrı İbrahim Çeçen University..

References / Kaynaklar

- Abakay, U., & Kuru, E. (2013). Kadın futbolcularda antrenörle iletişim düzeyi ve başarı motivasyonu ilişkisi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(1).
- Akkuş, İ. (2022). *Sporcuların spora olan bağlılıkları ile sporcu kimliklerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Alpar, R. (2016). *Spor, sağlık ve eğitim bilimlerinden örneklerle uygulamalı istatistik ve geçerlik-güvenirlilik* (4. bs.). Ankara: Detay Yayıncılık.

- Altıntaş, A., Çetinkalp, Z., & Aşçı, H. (2012). Antrenör-sporcu ilişkisinin değerlendirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 23(3), 119–128.
- Altun, B. (2022). *Takım sporcularının iletişim becerileri ve spora bağlılık düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Amorose, A. J., & Anderson-Butcher, D. (2007). Autonomy-supportive coaching and self-determined motivation in high school and college athletes: A test of self-determination theory. *Psychology of Sport and Exercise*, 8(5), 654–670.
- Arıkan, A. N., & Yazıcı, N. A. (2022). Sporcuların bağlılık düzeylerinin incelenmesi: Takım sporları üzerine kesitsel bir analiz. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*.
- Aslan, İ. (2024). *Atletizm sporcularında spora bağlılık, sporcu kimlik algısı ve psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkinin başarı düzeylerine ve yarışma dallarına göre incelenmesi* (Yüksek lisans tezi).
- Choosakul, C., Vongjaturapat, N., Li, F., & Harmer, P. (2009). The Sport Commitment Model: An investigation of structural relationships with Thai youth athlete populations. *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, 13(3), 123–139.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Çetiner, H. B. (2021). *Taekwondo sporcularının sporda zihinsel dayanıklılık düzeyinin antrenör-sporcu ilişkisine olan etkisinde temel psikolojik ihtiyaçların aracılık rolü* (Yüksek lisans tezi). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi.
- Davis, L., Jowett, S., & Lafrenière, M. K. (2013). An attachment theory perspective in the examination of relational processes associated with coach-athlete dyads. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 35(2), 156–167.
- Dumangöz, P. D., & Çavuşoğlu, S. B. (2021). Avrupa üniversiteleri tenis şampiyonası'na katılan antrenörlerin perspektifinden antrenör-sporcu ilişkisinin incelenmesi. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 35(1), 17–29.
- Ekicioğlu, M. S. (2023). *Yüzme sporuyla ilgilenen bireylerin yaşam kalite ve spora bağlılık düzeyinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Sinop Üniversitesi.
- Gönen, M. (2019). *Antrenör-sporcu ilişkisinin sporcuların durumluk kaygı, öfke ve öznel iyi oluş düzeylerine etkisi* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi.
- Gülen, Ö., Madak, E., Kumartaşlı, M., & Sönmez, H. O. (2021). Taekwondo sporcularının spora bağlılık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 10(3), 1–17.
- Iso-Ahola, S. E. (1995). *Intrapersonal and interpersonal factors in athletic performance*. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 5(4), 191–199.
- Jowett, S. (2007). Interdependence analysis and the 3+1Cs in the coach–athlete relationship. In S. Jowett & D. Lavallee (Eds.), *Social psychology in sport* (pp. 15–28). Human Kinetics.
- Jowett, S., & Cockerill, I. M. (2003). Olympic medalists' perspective of the athlete–coach relationship. *Psychology of Sport and Exercise*, 4(4), 313–331.
- Jowett, S., & Ntoumanis, N. (2004). The coach–athlete relationship questionnaire (CART-Q): Development and initial validation. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 14(4), 245–257.
- Jowett, S., & Nezlek, J. B. (2012). Relationship interdependence and satisfaction with important outcomes in coach–athlete dyads. *Journal of Social and Personal Relationships*, 29(3), 287–301.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler* (15. bs.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kelecek, S., & Göktürk, E. (2017). *Kadın futbolcularda sporcu bağlılığının sporcu tükenmişliğini belirlemedeki rolü*. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(2), 162–173.
- Keskin, A., Özdemir, A., Tunç, A. A., & Devrilmez, E. (2018). Lise spor takımlarında antrenör-sporcu ilişkisinin incelenmesi. *Sportive*, 1(1), 1–11.
- Kılıç, K., & İnce, M. L. (2019). Antrenörlerin kullandıkları öğretim yöntemleri ölçeği-sporcu sürümünün (AKÖY-Sporcu) geliştirilmesi. *International Journal of Sport, Exercise and Training Sciences*, 5(3), 119–128.
- Mageau, G. A., & Vallerand, R. J. (2003). The coach–athlete relationship: A motivational model. *Journal of Sports Sciences*, 21(11), 883–904.
- Peke, K. (2020). *Oryantiring katılımcılarının spora bağlılıkları ve zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Rhind, D. J. A., & Jowett, S. (2012). Development of the Coach-Athlete Relationship Maintenance Questionnaire (CARM-Q). *International Journal of Sports Science & Coaching*, 7(1), 121–137.
- Savcı, D. Ü., & Abakay, U. (2017). Examination of trainer communication skills perceived by athletes according to sport fields. *European Journal of Education Studies*, 3(11), 581–591.

- Scanlan, T. K., Carpenter, P. J., Schmidt, G. W., Simons, J. P., & Keeler, B. (1993). The sport commitment model: Measurement development for the youth-sport domain. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 15(1), 16–38.
- Selağzı, S., & Çepikkurt, F. (2015). Antrenör ve sporcu iletişim düzeylerinin belirlenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(1), 11–18.
- Sinnott, A. (2015). *The coach-athlete relationship in team and individual sports* (Master's thesis). University of Central Lancashire, Preston, United Kingdom.
- Sivrikaya, M. H., & Biricik, Y. S. (2019, Nisan 11–14). *Milli takım düzeyindeki elit kayakçıların sporcu bağlılık düzeylerinin incelenmesi*. 2. Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi, Muğla, Türkiye, 26–31.
- Siyahtaş, A., Tükenmez, A., Avcı, S., Yalçınkaya, B., & Çavuşoğlu, S. B. (2020). Bireysel ve takım sporu yapan sporcuların spora bağlılık düzeylerinin incelenmesi. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 6(34), 1310–1317.
- Şah, A. (2022). *Antrenör-sporcu ilişkisi ve motivasyon düzeylerinin sporcu kimliği üzerine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Taştan, Z., Demirli, A., & Moghanlou, A. E. (2023). Oryantiring katılımcılarında sporcu bağlılığının sporcu öz yeterliğini belirlemedeki rolü. *Research in Sports Science*, 13(2), 46–51.
- Tolukan, E., & Akyel, Y. (2019). Futbolda antrenör-sporcu ilişkisi ve sürekli sportif kendine güven üzerine bir araştırma. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 103–112.
- Uluç, A., & Akçakoyun, F. (2021). Bocce sporcularının hedef yönelimlerinin spora bağlılıkları üzerindeki rolü. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 425–437.
- Valbuena, M. J. D., Rice, V. J. S., & (2016). Athlete engagement: A qualitative investigation of US American athletes. *Philippine Journal of Psychology*, 49(1), 95–119.
- Weiss, M. R., & Ferrer-Caja, E. (2002). Motivational orientations and sport behavior. In T. Horn (Ed.), *Advances in sport psychology* (pp. 101–183). Human Kinetics.
- Yücel, M. G. (2010). *Antrenör-sporcu ilişkisini etkileyen faktörler (Güreş örneği)* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.

Disclaimer / Publisher's Note

The statements, opinions, and data contained in all publications are solely those of the individual author(s) and contributor(s) and do not necessarily reflect the views of **IJOSS** and/or the editor(s). **IJOSS** and/or the editor(s) disclaim responsibility for any injury to people or property resulting from any ideas, methods, instructions, or products referred to in the content. **IJOSS** remains neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.